Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 18. apríla 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (EÚ) 2015/848 – Insolvenčné konania – Hlavné insolvenčné konanie v Nemecku a vedľajšie insolvenčné konanie v Španielsku – Žaloba smerujúca proti súpisu majetku a zoznamu veriteľov, ktoré predložil správca v rámci vedľajšieho insolvenčného konania – Klasifikácia pohľadávok pracovníkov – Dátum, ktorý treba zohľadniť – Presun majetku nachádzajúceho sa v Španielsku do Nemecka – Zloženie majetku vedľajšieho insolvenčného konania – Časové parametre, ktoré sa majú zohľadniť“

V spojených veciach C-765/22 a C-772/22,

ktorých predmetom sú dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (Obchodný súd č. 1 Palma de Mallorca, Španielsko) z 24. novembra 2022 (C-765/22) a z 25. novembra 2022 (C-772/22), doručené Súdnemu dvoru 16. decembra 2022 a 19. decembra 2022, ktoré súvisia s konaniami:

Luis Carlos,

Severino,

Isidora,

Angélica,

Paula,

Luis Francisco,

Delfina

proti

Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España (C-765/22),

a

Victoriano,

* Jazyk konania: španielčina.

Bernabé,

Jacinta,

Sandra,

Patricia,

Juan Antonio,

Verónica

proti

Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España,

Air Berlin PLC & Co. Luftverkehrs KG (C-772/22),

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory K. Jürimäe (spravodajkyňa), predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu tretej komory, sudcovia N. Piçarra, N. Jääskinen a M. Gavalec,

generálny advokát: J. Richard de la Tour,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Luis Carlos, Severino, Isidora, Angélica, Paula, Luis Francisco, Delfina, Victoriano, Bernabé, Jacinta, Sandra, Patricia, Juan Antonio a Verónica v zastúpení: A. Martínez Domingo, abogado, a M. I. Muñoz García, procuradora,

– Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España, v zastúpení: L. A. Martín Bernardo, administrador concursal,

– španielska vláda, v zastúpení: A. Ballesteros Panizo, splnomocnený zástupca,

– Európska komisia, v zastúpení: S. Pardo Quintillán a W. Wils, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu jednak článku 7 ods. 1, článku 7 ods. 2 písm. g) a h) a článku 35 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 19) v spojení s odôvodnením 72 tohto nariadenia a jednak článku 3 ods. 2, článku 21 ods. 1 a 2 a článku 34 uvedeného nariadenia.

2 Tieto návrhy boli podané v rámci dvoch sporov, a to prvý medzi osobami Luis Carlos, Severino, Isidora, Angélica, Paula, Luis Francisco a Delfina na jednej strane a spoločnosťou Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España (ďalej len „Air Berlin Španielsko“) na druhej strane vo veci žaloby smerujúcej proti súpisu a zoznamu veriteľov vypracovaných správcom v rámci vedľajšieho insolvenčného konania začatého proti spoločnosti Air Berlin Španielsko na španielskom území (vec C-765/22), a druhý z nich medzi osobami Victoriano, Bernabé, Jacinta, Sandra, Patricia, Juan Antonio a Verónica a spoločnosťami Air Berlin Španielsko a Air Berlin PLC & CO Luftverkehrs KG (ďalej len „Air Berlin“) vo veci napadnutia aktu, ktorým sa vykonalo premiestnenie majetku mimo tohto územia (vec C-772/22).

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 3, 22, 23, 40, 46, 48, 66 až 68 a 72 nariadenia 2015/848 znejú takto:

„(3) Riadne fungovanie vnútorného trhu si vyžaduje účinné a efektívne fungovanie cezhraničných insolvenčných konaní. Toto nariadenie sa musí prijať na dosiahnutie uvedeného cieľa, ktorý patrí do rozsahu súdnej spolupráce v občianskych veciach v zmysle článku 81 zmluvy.

…

(22) Toto nariadenie uznáva skutočnosť, že v dôsledku značných odlišností v hmotnom práve nie je praktické zaviesť insolvenčné konania s univerzálnym rozsahom v celej [Európskej ú]nii. Ak by sa bez výnimky uplatňovalo právo štátu, v ktorom sa začalo konanie, mohlo by to preto často viesť k ťažkostiam. Platí to napríklad o značne odlišných vnútroštátnych zákonoch o záložných nárokoch v členských štátoch. Okrem toho práva prednostného uspokojenia, ktoré v insolvenčných konaniach požívajú určití veritelia, sú v niektorých prípadoch úplne odlišné. Pri nasledujúcom preskúmaní tohto nariadenia bude potrebné identifikovať ďalšie opatrenia potrebné na zlepšenie prednostných práv zamestnancov na európskej úrovni. Toto nariadenie by skutočnosť odlišných vnútroštátnych zákonov malo zohľadniť dvoma rôznymi spôsobmi. Na jednej strane by sa malo prijať ustanovenie o osobitných predpisoch na určenie rozhodného práva v prípade mimoriadne významných práv a právnych vzťahov (napr. vecné práva a pracovné zmluvy). Na druhej strane by sa popri hlavnom insolvenčnom konaní s univerzálnym rozsahom malo umožniť aj vnútroštátne konanie, ktorého predmetom je len majetok nachádzajúci sa na území štátu, v ktorom sa začalo konanie.

(23) Toto nariadenie umožňuje začatie hlavného insolvenčného konania v členskom štáte, ktorý je centrom hlavných záujmov dlžníka. Uvedené konanie má univerzálny rozsah a jeho cieľom je obsiahnuť všetok majetok dlžníka. Na ochranu rôznych záujmov toto nariadenie umožňuje začať vedľajšie insolvenčné konania, ktoré by prebiehali súčasne s hlavným insolvenčným konaním. Vedľajšie insolvenčné konania sa môžu začínať v členskom štáte, v ktorom má dlžník nejaký podnik. Účinky vedľajšieho insolvenčného konania sú obmedzené na majetok, ktorý sa nachádza na území tohto štátu. Potrebu jednotnosti na úrovni Únie zabezpečujú povinné pravidlá na koordináciu s hlavným insolvenčným konaním.

…

(40) Vedľajšie insolvenčné konania môžu popri ochrane miestnych záujmov plniť rôzne iné účely. Môžu sa vyskytnúť prípady, keď je konkurzná podstata dlžníka príliš zložitá na to, aby sa spravovala ako celok, alebo keď sú rozdiely v dotknutých právnych systémoch také veľké, že prenesenie účinkov vyplývajúcich z práva štátu, v ktorom sa začalo konanie, na iné členské štáty, v ktorých sa majetok nachádza, by mohlo spôsobiť ťažkosti. Z tohto dôvodu môže správca v hlavnom insolvenčnom konaní požiadať o začatie vedľajších insolvenčných konaní, ak je to potrebné pre efektívnu správu konkurznej podstaty.

…

(46) V záujme zabezpečenia účinnej ochrany miestnych záujmov by správca v hlavnom insolvenčnom konaní nemal mať možnosť špekulatívne speňažovať alebo premiestňovať majetok nachádzajúci sa v členskom štáte, v ktorom sa nachádza podnik, a to najmä s úmyslom znemožniť účinné uspokojenie týchto záujmov v prípade, že by následne došlo k začatiu vedľajšieho insolvenčného konania.

…

(48) … V záujme zabezpečenia dominantnej úlohy hlavného insolvenčného konania by mal mať správca v tomto konaní viacero možností, ako zasiahnuť do vedľajšieho insolvenčného konania, ktoré prebieha v rovnakom čase. …

…

(66) Toto nariadenie, pokiaľ ide o otázky, na ktoré sa vzťahuje, by malo stanoviť jednotné kolízne normy, ktoré v rozsahu svojej platnosti nahrádzajú vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného. Ak nie je stanovené inak, platí právny predpis členského štátu, v ktorom sa začalo konanie (*lex concursus*). Táto kolízna norma by mala platiť tak pre hlavné insolvenčné konanie, ako aj miestne konania. *Lex concursus* určuje všetky účinky insolvenčného konania, procesné aj hmotné, na dotknuté osoby a právne vzťahy. Určuje všetky podmienky začatia, vedenia a ukončenia insolvenčného konania.

(67) Automatické uznávanie insolvenčného konania, na ktoré sa za normálnych okolností vzťahuje právo štátu, v ktorom sa začalo konanie, môže kolidovať s pravidlami vykonávania transakcií v iných členských štátoch. V záujme ochrany legitímnych očakávaní a istoty transakcií v členských štátoch iných, ako je štát, v ktorom sa konanie začne, by sa malo ustanoviť viacero výnimiek zo všeobecného pravidla.

(68) Predovšetkým je potrebná osobitná referencia, ktorá sa odchyľuje od práva štátu, v ktorom sa začalo konanie, v prípade vecných práv, pretože takéto práva pri poskytovaní úverov zohrávajú významnú úlohu. Základ, platnosť a rozsah vecných práv by sa preto za normálnych okolností mal určovať podľa *lex situs* (práva platného v mieste, kde sa vec nachádza) a nemalo by ho ovplyvňovať začatie insolvenčného konania. Vlastník vecného práva by preto mal mať možnosť naďalej uplatňovať svoje právo na vyčlenenie alebo oddelené uspokojenie jeho záložného práva. Ak sa na majetok podľa *lex situs* vzťahujú vecné práva v jednom členskom štáte, pričom hlavné insolvenčné konanie sa uskutočňuje v inom členskom štáte, správca v hlavnom insolvenčnom konaní by mal mať možnosť požiadať o začatie vedľajšieho insolvenčného konania v právomoci, v ktorej vecné práva vznikli, ak tam dlžník má nejaký podnik. Ak sa vedľajšie insolvenčné konanie nezačne, akýkoľvek prebytok z predaja majetku, na ktorý sa vecné práva vzťahujú, by sa mal vyplatiť správcovi v hlavnom insolvenčnom konaní.

…

(72) Pre ochranu zamestnancov a pracovných miest by malo právo, ktoré sa vzťahuje na príslušné pracovnoprávne dohody v súlade so všeobecnými kolíznymi normami, určiť účinky insolvenčného konania na pokračovanie alebo ukončenie pracovnoprávneho vzťahu, a na práva a povinnosti všetkých strán takéhoto pracovného pomeru. Okrem toho v prípadoch, keď si ukončenie pracovných zmlúv vyžaduje súhlas súdu alebo správneho orgánu, by si členský štát, v ktorom sa nachádza podnik dlžníka, mal ponechať právomoc udeliť takýto súhlas, a to aj vtedy, ak sa v danom členskom štáte nezačalo žiadne insolvenčné konanie. Všetky ostatné otázky insolvenčného práva, ako napríklad či sú pohľadávky zamestnancov chránené prednostnými právami, a štatút, aký môžu mať takéto prednostné pohľadávky, by sa mali spravovať právom členského štátu, v ktorom sa začalo (hlavné alebo vedľajšie) dané insolvenčné konanie, s výnimkou prípadov, keď bol v súlade s týmto nariadením daný prísľub s cieľom predísť začatiu vedľajšieho insolvenčného konania.“

4 Článok 2 tohto nariadenia, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

…

5. ‚správca‘ je akákoľvek osoba alebo orgán, ktorého úlohou, a to aj na predbežnom základe, je:
   i) overiť a uznať pohľadávky prihlásené v insolvenčnom konaní;
   ii) zastupovať kolektívny záujem veriteľov;
   iii) spravovať, a to úplne alebo čiastočne, majetok, vo vzťahu ku ktorému bol dlžník zbavený práva nakladať;
   iv) likvidovať majetok uvedený v bode iii); alebo
   v) dohliadať na spravovanie záležitostí dlžníka.

…

7. ‚rozhodnutie o začatí insolvenčného konania‘ zahŕňa:
   i) rozhodnutie akéhokoľvek súdu o začatí insolvenčného konania alebo o potvrdení začatia takéhoto konania a
   ii) rozhodnutie súdu o vymenovaní správcu;

8. ‚okamih začatia konania' je okamih, v ktorom rozhodnutie o začatí insolvenčného konania nadobúda účinky, a to bez ohľadu na to, či je rozhodnutie konečné;

…

11. ‚miestny veriteľ' je veriteľ, ktorého pohľadávky voči dlžníkovi vznikli z prevádzky alebo v súvislosti s prevádzkou podniku, ktorý sa nachádza v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka;

…"

5 Článok 3 uvedeného nariadenia, nazvaný „Medzinárodná právomoc", v odsekoch 1 až 3 stanovuje:

„1. Právomoc začať insolvenčné konanie majú súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka (ďalej len ‚hlavné insolvenčné konanie'). Centrum hlavných záujmov dlžníka je miesto, kde dlžník pravidelne vykonáva správu svojich záujmov a ktoré je zistiteľné tretími stranami.

…

2. Ak sa centrum hlavných záujmov dlžníka nachádza na území niektorého členského štátu, súdy iného členského štátu majú právomoc začať insolvenčné konanie proti tomuto dlžníkovi len vtedy, ak má na území tohto iného členského štátu nejaký podnik. Účinky takéhoto konania sú obmedzené na majetok dlžníka nachádzajúci sa na území tohto členského štátu.

3. Ak sa insolvenčné konanie začalo podľa odseku 1, akékoľvek následné konanie začaté podľa odseku 2 sa považuje za vedľajšie insolvenčné konanie."

6 Článok 6 toho istého nariadenia, nazvaný „Právomoc v prípade žalôb, ktoré priamo vyplývajú z insolvenčného konania a ktoré s ním úzko súvisia", v odseku 1 znie:

„Súdy členského štátu, na ktorého území sa začalo insolvenčné konanie podľa článku 3, majú právomoc aj v prípade všetkých žalôb, ktoré priamo vyplývajú z insolvenčného konania a ktoré s týmto konaním úzko súvisia, ako sú napríklad odporovacie žaloby."

7 Podľa článku 7 nariadenia 2015/848 s názvom „Rozhodné právo":

„1. „Ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, insolvenčné konania a ich účinky sa riadia právom členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začalo (ďalej len ‚štát, v ktorom sa začalo konanie').

2. Právo štátu, v ktorom sa konanie začne, stanoví podmienky začatia takéhoto konania, jeho vedenie a ukončenie. Stanoví najmä:

…

g) pohľadávky, ktoré možno prihlásiť voči konkurznej podstate dlžníka, a spôsob zaobchádzania s pohľadávkami vzniknutými po začatí insolvenčného konania;

h) pravidlá prihlasovania, overovania a schvaľovania pohľadávok;

…

m) pravidlá týkajúce sa neplatnosti, odporovateľnosti alebo nevymáhateľnosti právnych úkonov, ktoré poškodzujú kolektívny záujem veriteľov.“

8 Článok 8 tohto nariadenia, nazvaný „Vecné práva tretích strán“, stanovuje:

„1. Začatie insolvenčného konania nemá vplyv na vecné práva veriteľov alebo tretích strán, ktoré sa vzťahujú na hmotný alebo nehmotný, hnuteľný alebo nehnuteľný majetok, ako konkrétny majetok tak aj súbory neurčitého majetku ako celku, ktorý sa priebežne mení, vo vlastníctve dlžníka, ktorý sa v čase začatia konania nachádza na území iného členského štátu.

…

4. Odsek 1 nevylučuje úkony pre neplatnosť, odporovateľnosť alebo nevymáhateľnosť v zmysle článku 7 ods. 2 písm. m).“

9 Článok 10 uvedeného nariadenia, nazvaný „Výhrada vlastníctva“, znie:

„1. Začatie insolvenčného konania proti kupujúcemu určitej majetkovej hodnoty nemá vplyv na práva predávajúcich založené na výhrade vlastníckeho práva, ak sa majetok v čase začatia konania nachádza na území členského štátu, ktorý nie je štátom, v ktorom sa začalo konanie.

2. Začatie insolvenčného konania proti predávajúcemu po dodaní majetkovej hodnoty nie je dôvodom na zrušenie alebo vypovedanie predaja a nebráni kupujúcemu v nadobudnutí vlastníckeho práva, ak sa v čase začatia konania predaný majetok nachádza na území členského štátu, ktorý nie je štátom, v ktorom sa začalo konanie.

3. Odseky 1 a 2 nevylučujú úkony pre neplatnosť, odporovateľnosť alebo nevymáhateľnosť v zmysle článku 7 ods. 2 písm. m).“

10 Článok 13 toho istého nariadenia, nazvaný „Pracovné zmluvy“, stanovuje:

„1. Účinky insolvenčného konania na pracovné zmluvy a vzťahy určuje výlučne právo členského štátu, ktorým sa riadi pracovná zmluva.

2. Súdy členského štátu, v ktorom sa môže začať vedľajšie insolvenčné konanie, majú naďalej právomoc schváliť ukončenie alebo zmenu zmlúv uvedených v tomto článku aj vtedy, ak sa v danom členskom štáte nezačalo žiadne insolvenčné konanie.

Prvý pododsek sa uplatňuje aj na orgán, ktorý má podľa vnútroštátneho práva právomoc potvrdiť ukončenie alebo zmenu zmlúv uvedených v tomto článku.“

11 Článok 21 nariadenia 2015/848 s názvom „Právomoc správcu“ v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Správca vymenovaný súdom, ktorý má právomoc podľa článku 3 ods. 1, môže v inom členskom štáte vykonávať všetky právomoci, ktoré mu priznáva právo štátu, v ktorom sa začalo konanie, pokiaľ sa v tomto inom štáte nezačalo žiadne iné insolvenčné konanie ani sa v ňom na základe žiadosti o začatie insolvenčného konania neprijalo žiadne ochranné opatrenie, ktorého účelom je takémuto konaniu predísť. Správca môže predovšetkým premiestniť majetok dlžníka

z územia členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza, za podmienok uvedených v článkoch 8 a 10.

2. Správca vymenovaný súdom, ktorý má právomoc podľa článku 3 ods. 2, môže v akomkoľvek inom členskom štáte prostredníctvom súdu alebo mimo súdu požadovať, aby sa z územia štátu, v ktorom sa začalo konanie, hnuteľný majetok po začatí insolvenčného konania premiestnil na územie tohto iného členského štátu. Správca môže začať aj konanie na zrušenie úkonu, ktoré je v záujme veriteľov.“

12 Kapitola III tohto nariadenia s názvom „Vedľajšie insolvenčné konanie“ obsahuje najmä články 34 až 36 uvedeného nariadenia.

13 Článok 34 uvedeného nariadenia, nazvaný „Začatie konania“, stanovuje:

„Ak súd členského štátu začne hlavné insolvenčné konanie, ktoré sa uzná v inom členskom štáte, súd tohto iného členského štátu, ktorý má právomoc podľa článku 3 ods. 2, môže začať vedľajšie insolvenčné konanie v súlade s ustanoveniami tejto kapitoly. Ak sa v hlavnom insolvenčnom konaní určilo, že dlžník je platobne neschopný, jeho platobná neschopnosť sa opätovne neskúma v členskom štáte, v ktorom sa môže začať vedľajšie insolvenčné konanie. Účinky vedľajšieho insolvenčného konania sú obmedzené na majetok dlžníka nachádzajúci sa na území členského štátu, v ktorom sa takéto konanie začalo.“

14 Podľa článku 35 toho istého nariadenia, nazvaného „Rozhodné právo“:

„Ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, vedľajšie insolvenčné konanie sa riadi právom členského štátu, na ktorého území sa vedľajšie insolvenčné konanie začne.“

15 Článok 36 nariadenia 2015/848 s názvom „Právo dať prísľub s cieľom predísť začatiu vedľajšieho insolvenčného konania“ znie:

„1. S cieľom vyhnúť sa začatiu vedľajšieho insolvenčného konania môže dať správca v hlavnom insolvenčnom konaní v súvislosti s majetkom nachádzajúcim sa v členskom štáte, v ktorom by sa mohlo začať vedľajšie insolvenčné konanie, jednostranný prísľub (ďalej len ‚prísľub‘), že pri rozdeľovaní tohto majetku alebo výťažku získaného jeho speňažením bude dodržiavať práva týkajúce sa rozdeľovania a priority rozdeľovania výťažku podľa vnútroštátneho práva, ktoré by veritelia mali, ak by sa v uvedenom členskom štáte začalo vedľajšie insolvenčné konanie. V prísľube sa uvedú konkrétne skutkové tvrdenia, na ktorých sa prísľub zakladá, najmä pokiaľ ide o hodnotu majetku nachádzajúceho sa v dotknutom členskom štáte a možnosti jeho speňaženia.

2. Ak sa v súlade s týmto článkom dal prísľub, právom rozhodným pre rozdelenie výťažku zo speňaženia majetku uvedeného v odseku 1, poradie pohľadávok veriteľov, ako aj pre práva veriteľov vo vzťahu k majetku uvedenému v odseku 1 je právo členského štátu, v ktorom sa mohlo začať vedľajšie insolvenčné konanie. Rozhodujúcim momentom pre určenie majetku uvedeného v odseku 1 je moment, keď sa prísľub dal.

…

5. Prísľub schvaľujú známi miestni veritelia. … Správca informuje známych miestnych veriteľov o prísľube, pravidlách a postupoch jeho schválenia a o schválení alebo zamietnutí prísľubu.

6. Prísľub daný a schválený v súlade s týmto článkom je vo vzťahu ku konkurznej podstate záväzný. Ak sa v súlade s článkami 37 a 38 začne vedľajšie insolvenčné konanie, správca v hlavnom insolvenčnom konaní prevedie všetok majetok, ktorý presunul z územia uvedeného členského štátu po tom, čo bol daný prísľub, alebo, v prípade, že tento majetok už bol speňažený, výťažok z neho, správcovi vo vedľajšom insolvenčnom konaní.

…“

16 Článok 45 tohto nariadenia, nazvaný „Uplatňovanie práv veriteľov“ v odseku 1 stanovuje, že „každý veriteľ môže prihlásiť svoju pohľadávku v hlavnom insolvenčnom konaní a v ktoromkoľvek vedľajšom insolvenčnom konaní“.

Španielske právo

17 Podľa článkov 231, 232 a 238 Ley Concursal (zákon o konkurze) v znení vyplývajúcom z Real Decreto Legislativo 1/2020 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (kráľovský legislatívny dekrét č. 1/2020, ktorým sa schvaľuje prepracované znenie zákona o konkurze) z 5. mája 2020 (BOE č. 127 zo 7. mája 2020), prislúcha aktívna legitimácia v zásade správcovi. Túto legitimáciu však subsidiárne možno priznať veriteľom, ak písomne podali správcovi žiadosť o podanie žaloby a správca ju nepodal v lehote dvoch mesiacov po výzve konať.

18 Článok 242 zákona o konkurze znie:

„Pohľadávky proti podstate sú:

…

8.° Pohľadávky, ktoré vznikli pri výkone profesijnej alebo podnikateľskej činnosti úpadcu po vyhlásení konkurzu. Toto pravidlo zahŕňa pracovnoprávne pohľadávky zodpovedajúce tomuto obdobiu vrátane odstupného za prepustenie alebo ukončenie pracovných zmlúv, ku ktorým došlo po vyhlásení konkurzu…

…“

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

19 Rozhodnutím z 1. novembra 2017 Amtsgericht Charlottenburg (Okresný súd Charlottenburg, Nemecko) začal hlavné insolvenčné konanie týkajúce sa spoločnosti Air Berlin. Táto spoločnosť ukončila svoju činnosť po začatí tohto konania. Následne na základe uznesenia zo 6. novembra 2020 bolo v Španielsku začaté vedľajšie insolvenčné konanie týkajúce sa tej istej spoločnosti, ktorá má prostredníctvom spoločnosti Air Berlin Španielsko obchodný podnik v Španielsku.

20 Žalobcovia vo veciach samých, ktorí boli zamestnancami spoločnosti Air Berlin Španielsko, boli prepustení zo zamestnania v dôsledku ukončenia činnosti spoločnosti Air Berlin.

Vec C-765/22

21 Žalobcovia vo veci samej sa obrátili na španielske súdy s cieľom napadnúť zákonnosť ich prepustenia zo zamestnania.

22 Rozsudkom z 30. apríla 2018 Sala de lo Social de la Audiencia Nacional (Pracovnoprávne kolégium Vrchného súdu, Španielsko) zrušil prepustenia zo zamestnania s účinnosťou od 24. novembra 2017 z dôvodu, že sa nezdá, že by správca v hlavnom insolvenčnom konaní začal insolvenčné konanie v Španielsku s cieľom získať súdne povolenie konkurzného súdu a nepredložil právnym zástupcom pracovníkov povinnú dokumentáciu.

23 Keďže Air Berlin nemohla opätovne prijať žalobcov vo veci samej na ich pracovné miesto, bola jej uložená povinnosť vyplatiť im určité sumy ako náhradu škody a náhradu mzdy, ktoré vznikli počas konania o námietkach proti prepusteniu zo zamestnania.

24 Žalobcovia vo veci samej, teda miestni veritelia v zmysle článku 2 bodu 11 nariadenia 2015/848, prihlásili svoje pohľadávky do hlavného insolvenčného konania začatého v Nemecku a do vedľajšieho insolvenčného konania začatého v Španielsku na základe článku 45 ods. 1 nariadenia 2015/848.

25 V hlavnom insolvenčnom konaní boli tieto pohľadávky uznané za prednostné, pretože sa podľa nemeckej právnej úpravy považovali za pohľadávky proti podstate. Naopak, v rámci vedľajšieho insolvenčného konania vymenovaný správca usúdil, že pohľadávky žalobcov vo veci samej sú „konkurznými pohľadávkami“, ktoré v dôsledku toho patria medzi všeobecne uprednostnené pohľadávky. Podľa neho sa totiž odkaz uvedený v článku 242 bode 8 zákona o konkurze na pracovnoprávne nároky, ktoré vznikli alebo sú prihlásené súdnym rozhodnutím po začatí insolvenčného konania, vzťahuje na tie, ktoré vznikli alebo boli prihlásené po začatí vedľajšieho insolvenčného konania, a nie na tie, ktoré vznikli alebo boli prihlásené po začatí hlavného insolvenčného konania.

26 Žalobcovia vo veci samej podali na Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (Obchodný súd č. 1 Palma de Mallorca, Španielsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, incidenčný návrh na napadnutie takto zostaveného zoznamu veriteľov, pokiaľ ide o uznanie a poradie ich pohľadávok. Tvrdili, že „vyhlásenie konkurzu“ uvedené v článku 242 bode 8 zákona o konkurze nevyhnutne odkazuje na hlavné insolvenčné konanie, takže podľa tohto ustanovenia by ich mzdové nároky, ktoré vznikli po začatí tohto insolvenčného konania, mali byť kvalifikované ako pohľadávky proti podstate.

27 Vnútroštátny súd sa v prvom rade domnieva, že zákon o konkurze je, ako vyplýva z ustanovení článku 7 ods. 1 v spojení s článkom 7 ods. 2 písm. g) a h), ako aj článkom 35 nariadenia 2015/848, rozhodným právom na určenie pohľadávok, ktoré možno prihlásiť voči konkurznej podstate dlžníka, a spôsobu zaobchádzania s pohľadávkami vzniknutými po začatí insolvenčného konania.

28 Okrem toho má pochybnosti, pokiaľ ide o dátum začatia insolvenčného konania, ktorý sa má zohľadniť pri kvalifikácii pohľadávok vo veci samej. Keďže rozhodnutia španielskych pracovných súdov boli vydané po začatí hlavného insolvenčného konania, ale pred dňom začatia vedľajšieho insolvenčného konania, pohľadávky vo veci samej sú buď „pohľadávkami proti podstate“ alebo „konkurznými pohľadávkami“ podľa insolvenčného konania, ktoré treba uplatniť podľa článku 242 bodu 8 zákona o konkurze.

29 Vnútroštátny súd konštatoval, že výklad, ktorý zastáva správca v rámci vedľajšieho insolvenčného konania, je zlučiteľný s doslovným výkladom článku 242 bodu 8 zákona o konkurze. Uvedený súd sa však domnieva, že tento výklad by mohol byť v rozpore so systematickým výkladom článku 7 ods. 1 a článku 7 ods. 2 písm. g) a h), ako aj článku 35 nariadenia 2015/848 v spojení s odôvodnením 72 tohto nariadenia v rámci obmedzeného univerzálneho konania vytvoreného uvedeným nariadením.

30 To by mohlo platiť o to viac, že podľa odôvodnení 23 a 40 toho istého nariadenia jedným z dôvodov odôvodňujúcich možnosť začať vedľajšie insolvenčné konanie nie je nič iné ako ochrana miestnych záujmov. V tomto kontexte by bolo nekoherentné, keby nariadenie 2015/848 stanovovalo, že prednosť nárokov alebo poradie nárokov pracovníkov sa v záujme ochrany miestnych záujmov určuje v súlade so zákonom o insolvenčnom konaní štátu, v ktorom sa konanie začne, ale že uplatnenie uvedeného zákona vedie k výsledku poškodzujúcemu záujmy, ktorých ochrana sa požaduje.

31 Za týchto podmienok Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (Obchodný súd č. 1 Palma de Mallorca) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Možno v systematike obmedzeného univerzálneho konania stanovenej nariadením [2015/848], v ktorom sa umožňuje začať vedľajšie konania, ktoré sa vzťahujú výlučne na majetok nachádzajúci sa v štáte, v ktorom sa začalo konanie, článok 35, článok 7 ods. 1 a článok 7 ods. 2 písm. g) a h) [tohto nariadenia] v spojení s odôvodnením 72 [uvedeného nariadenia] vykladať v tom zmysle, že uplatnenie práva štátu, v ktorom sa začalo vedľajšie [insolvenčné] konanie, v súvislosti so ‚spôsob[om] zaobchádzania s pohľadávkami vzniknutými po začatí insolvenčného konania' sa vzťahuje na pohľadávky vzniknuté po začatí hlavného [insolvenčného] konania, a nie vedľajšieho [insolvenčného] konania?“

Vec C-772/22

32 V čase začatia hlavného insolvenčného konania 1. novembra 2017 Air Berlin disponovala majetkom a právami na španielskom území. Medzi nimi bola aj pohľadávka zabezpečená vecným právom k určitým nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností č. 2 Ciudad Real (Španielsko), ktoré vlastnila CR Aeropuertos, SL. Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (Prvostupňový súd č. 4 Ciudad Real, Španielsko) začal vo vzťahu k tejto poslednej uvedenej spoločnosti insolvenčné konanie a v prospech spoločnosti Air Berlin bola uznaná osobitne uprednostnená pohľadávka.

33 Vzhľadom na to, že správca v hlavnom insolvenčnom konaní uplatnil práva spoločnosti Air Berlin, Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (Prvostupňový súd č. 4 Ciudad Real) 10. mája 2019 rozhodol o prevode sumy 1 061 291,86 eura na správcovský účet insolvenčného správcu ako úhradu osobitne uprednostnenej pohľadávky.

34 Pred týmto prevodom sudca Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (Prvostupňový súd č. 4 Ciudad Real) požadoval a získal súhlas nemeckého súdu rozhodujúceho v hlavnom insolvenčnom konaní. Tento súd však nebol informovaný o tom, že majetok a práva súvisiace so spoločnosťou Air Berlin Španielsko podliehajú zmrazeniu majetku, ktoré 24. januára 2018 nariadil Juzgado de lo Social nº. 5 de Palma de Mallorca (Pracovný súd č. 5 Palma de Mallorca, Španielsko) na zabezpečenie zaplatenia pracovnoprávnej pohľadávky vo výške 245 996,93 eura v prospech jedného zo žalobcov vo veci samej.

35 Žalobcovia vo veci samej podali na Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (Obchodný súd č. 1 Palma de Mallorca), súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, žalobu o neplatnosť úkonu, ktorým bol majetok premiestnený mimo španielskeho územia. V rámci tejto žaloby vytýkajú správcovi v hlavnom insolvenčnom konaní, že zneužívajúcim spôsobom premiestnil majetok nachádzajúci sa v členskom štáte, v ktorom sa z dôvodu existencie podniku mohlo začať vedľajšie insolvenčné konanie. Tvrdia, že v dôsledku toho došlo k porušeniu článkov 34 a 36 nariadenia 2015/848, ako aj odôvodnenia 46 uvedeného nariadenia. Miestni veritelia boli poškodení, pretože tento úkon im bráni v uspokojení ich pohľadávky.

36 Žalobcovia vo veci samej dodávajú, že sa s nimi zaobchádzalo diskriminačne v porovnaní s ostatnými pracovníkmi v hlavnom insolvenčnom konaní týkajúcom sa spoločnosti Air Berlin z dôvodu, že im nebola vyplatená žiadna suma.

37 Vnútroštátny súd sa domnieva, že je potrebné získať objasnenie výkladu tohto nariadenia.

38 Po prvé sa pýta na spôsob, ako sa tvorí konkurzná podstata vo vedľajšom insolvenčnom konaní, a presnejšie, podľa akého časového parametra sa určuje majetok a práva tvoriace túto podstatu.

39 Po druhé sa vnútroštátny súd pýta na prípadnú protiprávnu a zneužívajúcu povahu premiestnenia majetku mimo územia, na ktorom sa nachádza podnik.

40 Tento súd uviedol, že článok 21 ods. 1 nariadenia 2015/848 umožňuje správcovi premiestniť majetok dlžníka z územia členského štátu, v ktorom sa nachádza.

41 V prejednávanej veci vzniká otázka, či na základe tejto právomoci môže správca v hlavnom insolvenčnom konaní premiestniť majetok dlžníka z územia členského štátu, ak je presvedčený, že existuje reálna možnosť začatia vedľajšieho insolvenčného konania a bez ohľadu na zmrazenie majetku nariadené súdnym rozhodnutím.

42 Po tretie sa tento súd pýta na právo veriteľov podať odporovacie žaloby proti úkonom vykonaným správcom v hlavnom insolvenčnom konaní.

43 Uvedený súd v tejto súvislosti uvádza, že článok 6 ods. 1 nariadenia 2015/848 výslovne stanovuje, že súdy členského štátu, na území ktorého sa začalo insolvenčné konanie podľa článku 3, majú právomoc rozhodovať o odporovacích žalobách.

44 Ten istý súd má však pochybnosti o tom, či je žaloba podaná žalobcami vo veci samej odporovacou žalobou v zmysle článku 21 ods. 2 tohto nariadenia v rozsahu, v akom sa ich žaloba týka úkonu, ktorý vykonal správca v hlavnom insolvenčnom konaní, a nie dlžník.

45 Aj keď takýto správca koná v mene a na účet dlžníka, tento úkon nevykonáva dlžník, ale uvedený správca pri výkone právomoci premiestniť majetok dlžníka z územia členského štátu, v ktorom sa nachádza, ktorú mu priznáva článok 21 ods. 1 nariadenia 2015/848.

46 Vnútroštátny súd sa preto domnieva, že výklad článku 21 ods. 2 nariadenia 2015/848 je potrebný na účely určenia, či takýto úkon, ktorý vykonal správca v hlavnom insolvenčnom konaní, môže byť na žiadosť správcu vo vedľajšom insolvenčnom konaní zrušený.

47 Odpoveď na túto otázku mu totiž umožní určiť, či v súlade s režimom subsidiárnej aktívnej legitimácie veriteľov stanoveným v článkoch 232 a 238 zákona o konkurze majú miestni veritelia aktívnu legitimáciu na podanie žaloby vo veci samej.

48 Za týchto podmienok Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (Obchodný súd č. 1 Palma de Mallorca) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 3 ods. 2 a článok 34 nariadenia [2015/848] vykladať v tom zmysle, že majetok nachádzajúci sa v štáte, v ktorom sa začalo vedľajšie [insolvenčné] konanie, na ktorý sú obmedzené účinky konania, je len majetok existujúci v čase začatia vedľajšieho [insolvenčného] konania, a nie majetok, ktorý existoval v čase začatia hlavného [insolvenčného] konania?

2. Má sa článok 21 ods. 1 nariadenia [2015/848] vykladať v tom zmysle, že rozhodnutie správcu v hlavnom insolvenčnom konaní premiestniť majetok dlžníka bez toho, aby požiadal o začatie vedľajšieho [insolvenčného] konania alebo mu predišiel tým, že ponúkne jednostranný prísľub, podľa článkov 36 a 37 [tohto nariadenia], ak je presvedčený, že existujú miestni veritelia s pracovnoprávnymi pohľadávkami uznanými rozsudkami a zmrazením majetku nariadeným pracovným súdom v uvedenom členskom štáte, je v súlade s právomocou premiestniť majetok dlžníka z územia členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza?

3. Má sa článok 21 ods. 2 nariadenia [2015/848] vykladať v tom zmysle, že právomoc podať odporovacie žaloby v záujme veriteľov priznaná správcovi vo vedľajšom insolvenčnom konaní sa vzťahuje na prípad, akým je opísaný prípad, v ktorom sa navrhuje zrušenie úkonu vykonaného správcom vymenovaným v hlavnom insolvenčnom konaní?“

O prejudiciálnych otázkach

49 Na úvod treba spresniť, že v rozsahu, v akom nariadenie 2015/848 zrušilo a nahradilo nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191), výklad poskytnutý Súdnym dvorom, pokiaľ ide o ustanovenia tohto posledného uvedeného nariadenia, platí tiež pre ustanovenia prvého uvedeného nariadenia, pokiaľ tieto ustanovenia možno považovať za rovnocenné.

O prejudiciálnej otázke vo veci C-765/22

50 Svojou jedinou otázkou vo veci C-765/22 sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 7 a 35 nariadenia 2015/848 v spojení s odôvodnením 72 tohto nariadenia majú vykladať v tom zmysle, že ukladajú povinnosť uplatniť právo štátu, v ktorom sa začalo vedľajšie insolvenčné konanie, na zaobchádzanie len s pohľadávkami vzniknutými po začatí tohto konania, a nie s pohľadávkami vzniknutými medzi začatím hlavného insolvenčného konania a vedľajšieho insolvenčného konania.

51 V tejto súvislosti, pokiaľ ide po prvé o znenie relevantných ustanovení, treba v prvom rade poznamenať, že tak článok 7 ods. 1 nariadenia 2015/848, ktorý sa uplatňuje na hlavné a vedľajšie insolvenčné konania, ako aj článok 35 tohto nariadenia, ktorý sa týka len vedľajších insolvenčných konaní, odkazujú na právo členského štátu, v ktorom sa začalo konanie.

52 V súlade s článkom 2 bodom 8 uvedeného nariadenia je okamih začatia konania okamihom nadobudnutia účinnosti rozhodnutia o začatí insolvenčného konania bez ohľadu na to, či je toto rozhodnutie konečné alebo nie.

53 V druhom rade článok 7 ods. 2 písm. g) toho istého nariadenia spresňuje, že právo členského štátu, na ktorého území sa konanie začalo, určuje najmä spôsob zaobchádzania s pohľadávkami vzniknutými po začatí insolvenčného konania.

54 Z týchto pripomienok vyplýva, že článok 7 ods. 1 nariadenia 2015/848 je kolíznou normou, pričom túto kvalifikáciu potvrdzuje aj odôvodnenie 66 tohto nariadenia, ktoré uvádza, že jednotné kolízne normy stanovené uvedeným nariadením nahrádzajú vnútroštátne normy medzinárodného práva súkromného (pozri analogicky rozsudok z 22. novembra 2012, Bank Handlowy a Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, bod 47).

55 Z odôvodnenia 72 uvedeného nariadenia vyplýva, že účinky insolvenčného konania na pokračovanie alebo ukončenie pracovnoprávneho vzťahu, a na práva a povinnosti všetkých strán takéhoto pracovného pomeru sa majú určiť podľa práva, ktoré sa vzťahuje na príslušné pracovnoprávne dohody a nie podľa práva štátu, v ktorom sa začalo insolvenčné konanie. Toto odôvodnenie však výslovne spresňuje, že uvedená výnimka sa nevzťahuje na otázku, či sú pohľadávky pracovníkov chránené prednostnými právami, a prípadné poradie, aké môžu mať takéto prednostné pohľadávky.

56 Okrem toho, keďže znenie ustanovenia odchyľujúceho sa od zásady treba vykladať reštriktívne (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. januára 2001, Komisia/Španielsko, C-83/99, EU:C:2001:31, bod 19, a z 10. marca 2005, EasyCar, C-336/03, EU:C:2005:150, bod 21), musí toto pravidlo nevyhnutne platiť pre článok 13 nariadenia 2015/848, ktorý predstavuje výnimku zo zásady *lex concursus* spresnenej v odôvodnení 66 tohto nariadenia.

57 Z toho vyplýva, že otázka týkajúca sa zaobchádzania s pohľadávkami, o aké ide vo veci samej, ktoré vznikli po začatí hlavného insolvenčného konania a ktorá sa týka ich uznania a poradia, patrí do pôsobnosti článku 7 ods. 2 písm. g) nariadenia 2015/848, ktorý obsahuje výslovný odkaz na právo štátu, v ktorom sa začalo konanie. Túto otázku treba v dôsledku toho posúdiť pri uplatnení *lex concursus*, ktorý je uvedený ako uplatniteľný na tomto základe (pozri analogicky rozsudok z 22. novembra 2012, Bank Handlowy a Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, bod 50).

58 Po druhé tento výklad článkov 7 a 35 nariadenia 2015/848, podľa ktorého práve právo členského štátu, v ktorom sa začalo insolvenčné konanie, určuje spôsob zaobchádzania s pohľadávkami vzniknutými po začatí uvedeného konania, je podporený systematickým výkladom tohto nariadenia.

59 V prvom rade z článku 3 ods. 2 a článku 34 nariadenia 2015/848 totiž vyplýva, že účinky vedľajšieho insolvenčného konania sú obmedzené na majetok dlžníka, ktorý sa ku dňu začatia tohto konania nachádza na území členského štátu, v ktorom začalo uvedené konanie (pozri analogicky rozsudky z 11. júna 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks a i., C-649/13, EU:C:2015:384, bod 48, ako aj zo 14. novembra 2018, Wiemer & Trachte, C-296/17, EU:C:2018:902, bod 40).

60 V druhom rade uplatniteľnosť zásady *lex concursus* ku dňu začatia vedľajšieho insolvenčného konania umožňuje ľahko identifikovať uplatniteľné právo pri dodržaní možnosti, ktorú článok 45 toho istého nariadenia ponecháva veriteľom, aby prihlásili svoje pohľadávky nielen v rámci hlavného insolvenčného konania, ale aj v rámci akéhokoľvek vedľajšieho insolvenčného konania.

61 Po tretie vzhľadom na povahu kolíznej normy článku 7 nariadenia 2015/848 je takýto výklad tiež v súlade s cieľom tohto nariadenia, ktorým nie je zaviesť jednotné insolvenčné konanie, ale ako vyplýva z jeho odôvodnenia 3, zabezpečiť účinné a efektívne fungovanie cezhraničných insolvenčných konaní. Ako už mal Súdny dvor príležitosť rozhodnúť, uvedené nariadenie na tento účel stanovuje pravidlá právomoci a uznávania, ako aj pravidlá týkajúce sa rozhodného práva v tejto oblasti (pozri analogicky rozsudok z 22. novembra 2012, Bank Handlowy a Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, bod 45). O zaobchádzaní s pohľadávkami, ktoré vznikli po začatí insolvenčného konania podľa tohto článku 7, sa teda musí rozhodnúť na základe *lex concursus*, ktorý je určený ako uplatniteľný.

62 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že články 7 a 35 nariadenia 2015/848 v spojení s odôvodnením 72 tohto nariadenia sa majú vykladať v tom zmysle, že právo štátu, v ktorom sa začalo vedľajšie insolvenčné konanie, sa uplatňuje na zaobchádzanie len s pohľadávkami vzniknutými po začatí tohto konania, a nie s pohľadávkami vzniknutými medzi začatím hlavného insolvenčného konania a vedľajšieho insolvenčného konania.

O prejudiciálnych otázkach vo veci C-772/22

O prvej otázke

63 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 3 ods. 2 a článok 34 nariadenia 2015/848 majú vykladať v tom zmysle, že konkurzná podstata nachádzajúca sa v štáte, v ktorom sa začalo vedľajšie insolvenčné konanie, pozostáva výlučne z majetku, ktorý sa nachádza na území tohto členského štátu v čase začatia tohto konania, alebo či zahŕňa aj majetok, ktorý sa nachádzal na území uvedeného členského štátu, keď bolo začaté hlavné insolvenčné konanie, a ktorý medzičasom správca v hlavnom insolvenčnom konaní premiestnil.

64 Na úvod, ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 59 tohto rozsudku, zo znenia týchto ustanovení vyplýva, že účinky vedľajšieho insolvenčného konania sú obmedzené na majetok dlžníka, ktorý sa v čase začatia tohto konania nachádzal na území členského štátu, v ktorom bolo začaté uvedené konanie.

65 Tento výklad je ďalej podporený systematickým výkladom nariadenia 2015/848.

66 V prvom rade, hoci zo znenia článku 21 ods. 2 tohto nariadenia vyplýva, že správca vo vedľajšom insolvenčnom konaní môže požadovať, aby sa hnuteľný majetok z územia členského štátu, v ktorom sa začalo toto konanie, premiestnil na územie iného členského štátu, táto možnosť je výslovne obmedzená na premiestnenia uskutočnené po začatí uvedeného konania.

67 V druhom rade článok 36 ods. 1 uvedeného nariadenia tiež stanovuje, že správca v hlavnom insolvenčnom konaní môže dať jednostranný prísľub, pokiaľ ide o majetok nachádzajúci sa v členskom štáte, v ktorom sa môže začať vedľajšie insolvenčné konanie, a to s cieľom vyhnúť sa takémuto konaniu. Za predpokladu, že takýto prísľub bol daný, článok 36 ods. 6 toho istého

nariadenia spresňuje, že ak sa začne vedľajšie insolvenčné konanie napriek prísľubu správcu v hlavnom insolvenčnom konaní, tento správca musí previesť všetok majetok, ktorý premiestnil mimo územia tohto členského štátu po tom, čo bol daný prísľub.

68 Toto ustanovenie poukazuje na vôľu normotvorcu Únie obmedziť dôsledky začatia vedľajšieho insolvenčného konania na úkony správcu v hlavnom insolvenčnom konaní.

69 Napokon výklad článku 3 ods. 2 a článku 34 nariadenia 2015/848, ktorý obmedzuje konkurznú podstatu majetku nachádzajúceho sa v štáte, v ktorom sa začalo vedľajšie insolvenčné konanie, na majetok, ktorý sa nachádza na území tohto členského štátu v čase začatia tohto konania, môže zosúladiť rôzne ciele sledované týmto nariadením, ako sú uvedené najmä v jeho odôvodneniach 23 a 40.

70 Ak je totiž hlavným cieľom vedľajších insolvenčných konaní ochrana miestnych záujmov, hlavné insolvenčné konanie má univerzálne účinky v rozsahu, v akom sa uplatňuje na majetok dlžníka nachádzajúci sa vo všetkých členských štátoch (pozri analogicky rozsudok z 22. novembra 2012, Bank Handlowy a Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, bod 40). Ako to spresňuje odôvodnenie 48 uvedeného nariadenia, má v tomto systéme hlavné insolvenčné konanie vo vzťahu k vedľajšiemu insolvenčnému konaniu dominantnú úlohu (pozri analogicky rozsudok z 22. novembra 2012, Bank Handlowy a Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, bod 60). Nariadenie 2015/848 totiž vykonáva cieľ účinného a efektívneho fungovania cezhraničných insolvenčných konaní prostredníctvom koordinácie hlavného a vedľajšieho insolvenčného konania, pričom sa rešpektuje prednosť hlavného insolvenčného konania (pozri analogicky rozsudok z 22. novembra 2012, Bank Handlowy a Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, bod 72).

71 Z vyššie uvedených dôvodov vyplýva, že článok 3 ods. 2 a článok 34 nariadenia 2015/848 sa majú vykladať v tom zmysle, že konkurzná podstata nachádzajúca sa v štáte, v ktorom sa začalo vedľajšie insolvenčné konanie, pozostáva výlučne z majetku, ktorý sa nachádza na území tohto členského štátu v čase začatia tohto konania.

O druhej otázke

72 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 21 ods. 1 nariadenia 2015/848 vykladať v tom zmysle, že správca v hlavnom insolvenčnom konaní môže premiestniť majetok dlžníka z územia iného členského štátu, než je členský štát hlavného insolvenčného konania, ak vie o existencii jednak pracovnoprávnych pohľadávok miestnych veriteľov na území tohto iného členského štátu, ktoré boli uznané súdnymi rozhodnutiami, a jednak o zmrazení majetku, o ktorom rozhodol pracovný súd tohto posledného uvedeného členského štátu.

73 Pokiaľ ide o znenie článku 21 ods. 1 nariadenia 2015/848, toto ustanovenie uvádza, že správca môže v inom členskom štáte vykonávať „všetky právomoci, ktoré mu priznáva právo [členského] štátu, v ktorom sa začalo“ hlavné insolvenčné konanie, „pokiaľ sa v tomto inom štáte nezačalo žiadne iné insolvenčné konanie ani sa v ňom na základe žiadosti o začatie insolvenčného konania neprijalo žiadne ochranné opatrenie“. Toto ustanovenie však výslovne spresňuje, že tieto právomoci zahŕňajú právomoc premiestniť majetok z územia členského štátu, v ktorom sa nachádza, s jedinou výhradou uplatniteľnosti článkov 8 a 10 tohto nariadenia, ktoré sa týkajú existencie vecného práva veriteľa alebo tretej osoby a prípadu výhrady vlastníckeho práva.

74 Ako sa uvádza v odôvodneniach 67 a 68 uvedeného nariadenia, tieto výnimky, ktorých cieľom je ochrana legitímnej dôvery a bezpečnosti transakcií v iných členských štátoch, než je členský štát, v ktorom sa začalo hlavné insolvenčné konanie, sa majú vykladať reštriktívne a ich rozsah nemôže ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa (pozri analogicky rozsudky zo 16. apríla 2015, Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, bod 34, a z 22. apríla 2021, Oeltrans Befrachtungsgesellschaft, C-73/20, EU:C:2021:315, bod 24).

75 Pracovnoprávne pohľadávky miestnych veriteľov a zmrazenie majetku, ako je to vo veci samej, však nemôžu brániť presunu majetku z územia členského štátu, v ktorom bolo začaté vedľajšie insolvenčné konanie, zo strany správcu v hlavnom insolvenčnom konaní, s výnimkou toho, že by sa tieto pohľadávky alebo toto zmrazenie týkali vzhľadom na právo uplatniteľné podľa článku 8 toho istého nariadenia vecných práv.

76 Tento výklad je podporený kontextom, do ktorého patrí článok 21 ods. 1 nariadenia 2015/848.

77 V prvom rade prvá veta článku 21 ods. 2 tohto nariadenia uvádza, že správca vo vedľajšom insolvenčnom konaní môže požadovať, aby sa hnuteľný majetok z územia členského štátu, v ktorom sa začalo toto konanie, premiestnil na územie iného členského štátu „po začatí [uvedeného] insolvenčného konania“. Druhá veta tohto ustanovenia dodáva, že tento správca môže začať aj konanie na zrušenie úkonu, ktoré je v záujme veriteľov. Toto posledné uvedené spresnenie má potrebný účinok len vtedy, ak sa týka iného majetku, než je majetok uvedený v prvej vete tohto ustanovenia, takže týmto majetkom je nevyhnutne majetok, ktorý by bol premiestnený mimo územia členského štátu, v ktorom sa začalo vedľajšie insolvenčné konanie, pred jeho začatím.

78 Článok 21 ods. 1 a 2 nariadenia 2015/848 tak zaručuje prepojenie právomocí insolvenčného správcu a mechanizmov na ochranu záujmov miestnych veriteľov v súlade s vôľou normotvorcu Únie vyjadrenou v odôvodnení 46 tohto nariadenia. Podľa jeho znenia by totiž správca v hlavnom insolvenčnom konaní nemal mať možnosť špekulatívne speňažovať alebo premiestňovať majetok nachádzajúci sa v členskom štáte, v ktorom sa nachádza podnik, a to najmä s úmyslom znemožniť účinné uspokojenie týchto záujmov v prípade, že by následne došlo k začatiu vedľajšieho insolvenčného konania.

79 V druhom rade takýto výklad článku 21 ods. 1 nariadenia 2015/848, podľa ktorého správca v hlavnom insolvenčnom konaní môže premiestniť majetok dlžníka z územia iného členského štátu, než je členský štát hlavného insolvenčného konania, potvrdzuje článok 36 ods. 6 tohto nariadenia.

80 Ak sa totiž začne vedľajšie insolvenčné konanie, zatiaľ čo správca v hlavnom insolvenčnom konaní predtým dal jednostranný prísľub v zmysle článku 36 ods. 1 nariadenia 2015/848, článok 36 ods. 6 tohto nariadenia ukladá len tomuto správcovi povinnosť previesť majetok, ktorý presunul „po tom, čo bol daný prísľub“, čo znamená, že uvedený správca má právomoc premiestniť tento majetok. Keďže jednostranný prísľub správcu je len možnosťou, ako to preukazuje použitie slovesa „môcť“ v článku 36 ods. 1 uvedeného nariadenia, rozsah jeho právomocí, najmä možnosť premiestniť majetok, nemôže byť *a fortiori* obmedzený, ak nedal nijaký prísľub v zmysle tohto ustanovenia.

81 Z vyššie uvedených dôvodov vyplýva, že článok 21 ods. 1 nariadenia 2015/848 sa má vykladať v tom zmysle, že správca v hlavnom insolvenčnom konaní môže premiestniť majetok dlžníka z územia iného členského štátu, než je členský štát hlavného insolvenčného konania, ak vie

o existencii jednak pracovnoprávnych pohľadávok miestnych veriteľov na území tohto iného členského štátu, ktoré boli uznané súdnymi rozhodnutiami, a jednak o zmrazení majetku, o ktorom rozhodol pracovný súd tohto posledného uvedeného členského štátu.

O tretej otázke

82 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 21 ods. 2 nariadenia 2015/848 vykladať v tom zmysle, že správca vo vedľajšom insolvenčnom konaní môže podať odporovaciu žalobu proti úkonu, ktorý vykonal správca v hlavnom insolvenčnom konaní.

83 Podľa tohto ustanovenia môže správca vo vedľajšom insolvenčnom konaní začať aj konanie na zrušenie úkonu, ktoré je v záujme veriteľov. Ako zdôraznili žalobcovia vo veci samej a Európska komisia vo svojich pripomienkach, okruh osôb, proti ktorým možno takú žalobu podať, nie je nijako obmedzený.

84 Z toho vyplýva, že nič v znení uvedeného ustanovenia neumožňuje podporiť jeho výklad, ktorý by bránil správcovi vo vedľajšom insolvenčnom konaní podať odporovaciu žalobu proti úkonu správcu v hlavnom insolvenčnom konaní, ak sa domnieva, že táto žaloba je v záujme veriteľov.

85 Tento výklad je okrem toho v súlade s jedným zo základných cieľov nariadenia 2015/848, ktorým je ochrana miestnych záujmov prostredníctvom možnosti začať vedľajšie insolvenčné konanie, ako vyplýva z odôvodnení 40 a 46 tohto nariadenia (pozri analogicky rozsudok zo 4. septembra 2014, Burgo Group, C-327/13, EU:C:2014:2158, bod 36).

86 Z vyššie uvedených dôvodov vyplýva, že článok 21 ods. 2 nariadenia 2015/848 sa má vykladať v tom zmysle, že správca vo vedľajšom insolvenčnom konaní môže podať odporovaciu žalobu proti úkonu, ktorý vykonal správca v hlavnom insolvenčnom konaní.

O trovách

87 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Články 7 a 35 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní v spojení s odôvodnením 72 tohto nariadenia**

   sa majú vykladať v tom zmysle, že:

   právo štátu, v ktorom sa začalo vedľajšie insolvenčné konanie, sa uplatňuje na zaobchádzanie len s pohľadávkami vzniknutými po začatí tohto konania, a nie s pohľadávkami vzniknutými medzi začatím hlavného insolvenčného konania a vedľajšieho insolvenčného konania.

2. **Článok 3 ods. 2 a článok 34 nariadenia 2015/848**

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

že konkurzná podstata nachádzajúca sa v štáte, v ktorom sa začalo vedľajšie insolvenčné konanie, pozostáva výlučne z majetku, ktorý sa nachádza na území tohto členského štátu v čase začatia tohto konania.

3. Článok 21 ods. 1 nariadenia 2015/848

sa má vykladať v tom zmysle, že:

správca v hlavnom insolvenčnom konaní môže premiestniť majetok dlžníka z územia iného členského štátu, než je členský štát hlavného insolvenčného konania, ak vie o existencii jednak pracovnoprávnych pohľadávok miestnych veriteľov na území tohto iného členského štátu, ktoré boli uznané súdnymi rozhodnutiami, a jednak o zmrazení majetku, o ktorom rozhodol pracovný súd tohto posledného uvedeného členského štátu.

4. Článok 21 ods. 2 nariadenia 2015/848

sa má vykladať v tom zmysle, že:

správca vo vedľajšom insolvenčnom konaní môže podať odporovaciu žalobu proti úkonu, ktorý vykonal správca v hlavnom insolvenčnom konaní.

Podpisy